

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.20>

TEORETYCZNA I PRAWNA CHARAKTERYSTYKA ADMINISTRACYJNO-PRAWNEGO ZABEZPIECZENIA ELEKTRONICZNEGO ZARZĄDZANIA NA UKRAINIE

Dmytro Lunin

student

*Institucji szkolnictwa wyższego „Otwarty Międzynarodowy Uniwersytet Rozwoju Człowieka „Ukraina”
(Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-0505-8522

Lunin@gmail.com

Adnotacja. Znaczenie tego artykułu polega na tym, że rozwój państwa ukraińskiego, szczególnie w warunkach niestabilności politycznej, gospodarczej i wojskowej, wymaga stosowania optymalnych form administracji publicznej, które z jednej strony zaspokajałyby potrzeby rozwoju społeczeństwa, a z drugiej strony mogłyby być realizowane poza współczesnymi realiami. Biorąc pod uwagę powyższe, szczególną uwagę należy zwrócić na taką formę organizacji administracji publicznej, jak administracja elektroniczna, której wdrożenie rozpoczęto kilka lat temu i która obecnie zyskuje coraz większe poparcie społeczeństwa. W artykule dokonano analizy aparatu twierdzeniowo-pojęciowego administracyjno-prawnego zabezpieczenia elektronicznego zarządzania i perspektyw szerszego wdrożenia tego systemu na Ukrainie. Podsumowano autorskie interpretacje pojęć zgodnie z tematem naszych badań i wprowadzono nową definicję dostosowania elektronicznego. Stwierdzono, że nasza Ukraina podjęła kurs na rozwój społeczeństwa informacyjnego, działa na perspektywę, która zostanie w pełni uznana przez obywateli i kraje partnerskie. Zaangażowanie specjalistów w dziedzinie administracji elektronicznej w celu zaspokojenia potrzeb organów administracji publicznej, instytucji publicznych, przedsiębiorstw i organizacji pomoże ulepszyć system administracyjno-prawny administracji elektronicznej.

Słowa kluczowe: administracja elektroniczna, obsługa administracyjno-prawna, przepisy administracyjno-prawne, informacja, społeczeństwo informacyjne, sieć Internet, administracja, administracja publiczna, bezpieczeństwo.

THEORETICAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF ELECTRONIC GOVERNANCE IN UKRAINE

Dmytro Lunin

Applicant

Open International University of Human Development “Ukraine” (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-0505-8522

Lunin@gmail.com

Abstract. The relevance of the article is that the development of the Ukrainian state, especially in conditions of political, economic and military instability, requires the use of optimal forms of government that would meet the needs of advanced development of society, and on the other - could be realized in modern realities. In view of this, special attention needs to be paid to such a form of public administration as e-government, the introduction of which began several years ago and which is now gaining increasing public support. The article analyzes the theoretical and conceptual apparatus of administrative and legal support of e-government and the prospects for wider implementation of this system in Ukraine. Author's interpretations of concepts in accordance with the topic of our research are generalized and a new definition of electronic settlement is introduced. It is concluded that our Ukraine has set a course for the development of the information society, is working for the future, which will be recognized by citizens and partner countries in full. Involving specialists in the field of e-government to meet the needs of public authorities, government agencies, enterprises and organizations will help improve the system of administrative and legal support of e-government.

Key words: e-government, administrative and legal support, administrative and legal norms, information, information society, Internet, management, government agencies, security.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Дмитро Лунін

здобувач

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-0505-8522

Lunin@gmail.com

Анотація. Актуальність статті полягає в тому, що розвиток української держави особливо в умовах політичної, економічної та воєнної нестабільності вимагає використання оптимальних форм державного управління, які б

з одного боку, задовольняли потреби випереджувального розвитку суспільства, а з іншого – могли бути реалізовані за сучасних реалій. З огляду на це, особливої уваги потребує така форма організації державного управління, як електронне урядування, запровадження якої розпочато кілька років тому та яке нині набуває все більшої підтримки суспільства. У статті здійснено аналіз теоретико-понятійного апарату адміністративно-правового забезпечення електронного урядування та перспектив ширшого запровадження цієї системи в Україні. Узагальнено авторські трактування понять відповідно до теми дослідження й уведено нове визначення електронного врегулювання. Зроблено висновок, що Україна взяла курс на розбудову інформаційного суспільства, працює на перспективу, що буде визнано громадянами та країнами-партнерами в повному обсязі. Залучення фахівців у галузі електронного урядування з метою забезпечення потреб органів державної влади, державних установ, підприємств та організацій допоможе вдосконалити систему адміністративно-правового забезпечення електронного урядування.

Ключові слова: електронне урядування, адміністративно-правове забезпечення, адміністративно-правові норми, інформація, інформаційне суспільство, мережа Інтернет, управління, державні органи, безпека.

Вступ. Розвиток української держави особливо в умовах політичної, економічної та воєнної нестабільності вимагає використання оптимальних форм державного управління, які б, з одного боку, задовольняли потреби випереджувального розвитку суспільства, а з іншого – могли бути реалізовані за сучасних реалій. З огляду на це, особливої уваги потребує така форма організації державного управління, як електронне урядування (далі – е-урядування), запровадження якої розпочато кілька років тому та яке нині набуває все більшої підтримки суспільства.

Зазначимо, що Міжнародне співтовариство сприяє розбудові інформаційного суспільства, приділяє значну увагу розвитку належного урядування, зокрема в рамках ООН ухвалено такі документи: Декларація принципів ООН «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання в новому тисячолітті», «Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства».

Із цього приводу в Україні вагомий внесок у розвиток електронного урядування зробили українські вчені: М. Ільницький, В. Марченко, Г. Почепцов, С. Чукут та ін. Правова проблематика інформаційного суспільства, електронного урядування є предметом дослідження вітчизняних науковців: А. Барікової, С. Бевза, О. Шевчука та ін.

Відповідно до дослідження, звертаємо увагу на адміністративно-правове забезпечення різних суспільних відносин на монографічному рівні, яке розглядали К. Барсуков, В. Головка, О. Дручек, Р. Ігонін, Є. Колесников, Я. Лазур, В. Марчук, Г. Римарчук, О. Топчій, А. Філіппов, І. Хитра та ін.

Однак наукові підходи до адміністративно-правового забезпечення в різних сферах свідчать про неоднорідність наукових думок із цього приводу, оскільки сам зміст цього поняття розкривався ними через різні складники.

Основна частина. Мета статті – зробити логічний аналіз науково-понятійного апарату адміністративно-правового забезпечення можливостей електронного урядування та перспектив ширшого запровадження цієї системи в Україні.

Результати. Дослідження правової площини розвитку електронного урядування потребує постійного аналізу науковців і практиків особливо за останні роки, коли суттєво розширилася нормативно-правова база щодо впровадження е-урядування в Україні.

Відповідно до теми дослідження, зробимо логічне викладення змістової сутності поняття «адміністративно-правове забезпечення електронного урядування» та розглянемо ключові складники цього терміна («електронне урядування», «забезпечення», «правове забезпечення», «адміністративно-правове забезпечення»).

Однак на початку сконцентруємо нашу увагу на трактуваннях понять «електронний уряд» та «електронне урядування». «Електронний уряд» (від англ. “e-government”) спочатку розуміли як футуристичний уряд «електронних громадян», що регулює життя й безпеку комп’ютерної мережі загалом та електронний бізнес зокрема. У сучасному розумінні термін “e-government” тлумачиться не лише як «електронний уряд», а і як «електронне управління державою», тобто використання в органах державного управління сучасних технологій, у тому числі й Інтернет-технологій (Koliushko et al., 2004: 139).

Визначення терміна «електронний уряд» можемо знайти в документах міжнародних організацій, таких як ОЕСР та ООН. Електронний уряд ОЕСР визначає як застосування інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема інтернет-технологій, як інструмента, що сприяє підвищенню ефективності роботи уряду. Водночас в електронному уряді акцент повинен робитися скоріш на «уряд», ніж на «електронний». У документах ООН електронний уряд розглядається як уряд, що застосовує інформаційно-комунікаційні технології для внутрішніх перетворень і зовнішніх відносин.

Кінцева мета впровадження електронного уряду полягає в тому, щоб забезпечити «належне урядування», тобто зробити державне управління максимально доступним, прозорим та ефективним.

Констатуємо, що термін «урядування» є точнішим за «уряд», бо змінюється передусім не структура уряду, не форми його роботи, а спосіб виконання цієї роботи. Лише згодом зміна механізмів управління державою робить актуальними зміни в структурі уряду, у принципах, меті й завданнях його діяльності. Однак ці зміни припадають уже на етап формування електронної демократії, коли доволі повноцінно функціонують базові компоненти інформаційного суспільства.

Важливо зазначити: головна помилка при трактуванні функцій і призначення е-урядування полягає у сприйнятті його швидше як чергового прикладного рішення, способу модернізації вже наявних структур і відносин, а не як самостійної ідеї комплексної трансформації принципів організації управління державою. Поняття е-урядування чиновники зводять до електронного спілкування влади з громадськістю та ще кількох, знову ж таки, прикладних, аспектів.

Зосередимо увагу на сучасних тлумаченнях цього поняття:

- форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості й прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян (Nedilko, 2017);
- спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж і сегментів глобальної інформаційної мережі, яка забезпечує роботу в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування особи з органами влади (Solomko, 2018);
- форма організації публічного управління на всіх його етапах і в усіх видах, процес здійснення публічної влади за допомогою інтегрованих у систему органів публічного управління цифрових технологій, поєднаних у єдину мережу (Bernaziuk, 2019).

Погоджуємося з думкою І. Царенко, Н. Красножон, що термін «електронне урядування», або e-government, із кожним роком стає все поширенішим в Україні з огляду на популяризацію ідеї «держави в смартфоні». Науковці зазначають, що законодавство США електронне урядування визначає як діяльність щодо використання органами влади Інтернет-додатків та інших інформаційних технологій, інтегрованих із процесами, які використовують ці технології, щоб покращити доступ до поширення державної інформації та послуг громадянам та іншим державним організаціям або покращити діяльність органів влади, зокрема їх результативність, якість послуг і будь-яких трансформацій (Tsarenko et al., 2020).

Узагальнюючи подані вище трактування, відповідно до теми дослідження, вважаємо, що електронне урядування – це організація публічного управління мережею за допомогою цифрових технологій, в основі якої закладено принципи відкритості, прозорості й підзвітності, що забезпечують ефективну взаємодію громадян, неурядових організацій з органами державної влади.

Упровадження проєктів електронних урядів/електронного урядування стає двигуном інноваційного розвитку, адже сприяє якісним змінам усіх сфер функціонування в державі, підвищується якість середовища й у результаті якості життя всіх громадян загалом. Усеосяжність поширення сучасних електронних технологій та інтернет-комунікацій є ефективним інструментом забезпечення сприятливих умов для розвитку суспільства та креативних індустрій у ньому. Завдяки такому інструменту, як е-урядування, можливе досягнення продуктивної взаємодії між громадянами, владою та бізнесом задля ефективного функціонування держави загалом.

Разом із тим у країнах, що запровадили електронне урядування в більшому чи меншому обсязі, воно розглядається скоріш як концепція, спрямована на підвищення ефективності діяльності держави загалом.

Головне завдання тих, хто відповідає за технічне, фінансове, кадрове, організаційне забезпечення інформатизації діяльності урядових і парламентських структур, – за мінімальних витрат максимально оптимізувати систему й механізми здійснення державного управління із застосуванням ІТ. Найскладніше віднайти баланс між заощадженням коштів і зусиль і їх витрачанням. Коли ця робота більш чи менш ефективно виконана, система е-урядування модуль за модулем починає працювати. Залучаються дедалі ширші кола держслужбовців, громадян і державних установ.

Можливості е-урядування в Україні нині значно вужчі, ніж ті, що декларуються ІТ-корпораціями й міжнародними робочими групами з формування інформаційного суспільства. Та й вони поки що є потенційними. Зокрема, більшість ресурсів, через які має реалізовуватися взаємодія держави з громадянами, не забезпечують виконання своїх завдань. Це зумовлено об'єктивними причинами: без концепції е-урядування всі ці ресурси створювалися з метою виконати наказ, а не досягти прикладних цілей.

На сайті Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, повноваженням якого є інформаційно-аналітична, експертна та організаційна підтримка розвитку державного управління, посилення інституційної спроможності державної служби в Україні та її адаптації до стандартів Європейського Союзу, також подано визначення терміна «електронне урядування».

Електронне урядування – форма організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності, відкритості й прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян (Roshchuk, 2018).

П. Клімушин, А. Серенок у монографічному виданні широко розглядають актуальні науково-теоретичні засади електронного урядування й організаційно-правові аспекти розвитку інформаційного суспільства в Україні. Приділяють значну увагу науковому обґрунтуванню класифікації видів електронної взаємодії між державою і суспільством і сукупності взаємопов'язаних механізмів реалізації електронної демократії й надання електронних державних послуг. Подують науково-практичні рекомендації розвитку електронного урядування щодо інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту (Klimushyn et al., 2010).

У Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» визначено електронне урядування як форму організації державного управління, яка є одним із інструментів розвитку інформаційного суспільства, що забезпечує підвищення ефективності, відкритості й прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, дієвість якого підтверджується позитивним досвідом країн-лідерів із реалізації механізмів електронного урядування (On approval of the Concept of e-government development in Ukraine, 2017).

Такий спосіб організації державного управління дає змогу громадянам, юридичним особам і неурядовим організаціям звертатися до органів державної влади у віддалений спосіб і в режимі реального часу, отже,

суттєво спрощує процес комунікації суб'єктів та об'єктів державного управління. Спрощення комунікації досягається, зокрема, шляхом використання глобальної й локальних інформаційних мереж, що забезпечує відносну доступність та оперативність спілкування з органами державної влади.

Отже, розвиток е-урядування сприяє формуванню держави сучасного типу, яка орієнтована передусім на забезпечення вільної реалізації прав і свобод своїх громадян. Однак зауважимо, що якісна реалізація адміністративних та інформаційних послуг в онлайн-режимі потребує залучення цілої низки спеціалістів, а саме:

- 1) фахівців, які спроможні спроектувати подібні сервіси, ураховуючи всі їх можливі функції та нюанси;
- 2) фахівців, здатних здійснити технічну й програмну розробку цього проєкту, а також подальший технічний супровід, включаючи надійний захист інформації в системі та забезпечення її безвідмовної роботи;
- 3) спеціалістів, які «вдихатимуть життя» в цю систему, тобто будуть відповідати на звернення громадян або перенаправляти їхні запити до осіб, які мають на них реагувати, вчасно оновлювати інформацію на вебресурсі, здійснювати підтримку зовнішніх користувачів системи, модерувати форуми та виконувати будь-які інші функції, які не реалізуються в автоматичному режимі й потребують певних дій державного службовця.

Для аналізу поняття адміністративно-правового забезпечення електронного урядування в Україні, на нашу думку, спочатку необхідно розглянути такі феномени, як «забезпечення», «правове забезпечення», «адміністративно-правове забезпечення», «адміністративно-правове забезпечення електронного урядування в Україні».

Щодо змісту поняття «забезпечення», то воно максимально точно розкривається через використання конструкцій «створення умов» або «впорядкування», оскільки означені дії самі по собі є і процесом, і станом.

На наш погляд, вдалим видається визначення поняття забезпечення (у сфері публічного управління), сформульоване Я. Лазуром, а саме: як здійснюваного державою за допомогою адміністративно-правових норм і сукупності адміністративно-правових засобів упорядкування суспільних відносин з метою юридичного закріплення, охорони, реалізації й розвитку прав і свобод громадян у сфері діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування (Lazur, 2011: 8).

Таке розуміння покладено в основу більшості сучасних наукових визначень поняття правового забезпечення. За О. Костюченко, правове забезпечення – це безперервна діяльність суб'єктів права в межах їхньої компетенції зі створення правових умов, усіма правовими засобами щодо закріплення, реалізації, гарантування, охорони та захисту прав і свобод осіб та їх груп (Kostiuchenko, 2015: 15).

Погоджуючись із таким підходом до правового забезпечення, проаналізуємо його похідне поняття – «адміністративно-правове забезпечення».

Оцінювання характеру предмета адміністративного права приводить до висновку, що всупереч колишнім помилковим поглядам ця галузь покликана не регулювати аж ніяк не тільки й не скільки управлінські відносини між публічно-владними суб'єктами, з одного боку, і підвладно-керованими об'єктами – з іншого, хоча управлінський складник предмета адміністративного права зберігає, безперечно, досить вагоме значення. Натомість значно вагоміше суспільне призначення адміністративного права полягає в іншому – у регулюванні численних відносин, що складаються в ході різноманітної діяльності згаданих суб'єктів щодо забезпечення ефективної реалізації належним приватним особам прав та охоронюваних законом інтересів (так само, до речі, як і для виконання покладених на них законом обов'язків), а в разі порушення цих прав та інтересів також їх захисту як у позасудовому (адміністративному), так і судовому (через адміністративну юстицію) порядку.

К. Барсуков адміністративно-правове забезпечення проходження служби в складі миротворчих підрозділів визначає як складне, багатопланове, комплексне поняття, головним змістом якого є діяльність держави щодо створення належних правових умов відбору персоналу, підготовки кадрів, направлення до миротворчих місій і гарантування правового захисту шляхом установавання відповідного нормативно-правового забезпечення проходження служби. Також зазначає, що адміністративно-правове забезпечення має відбуватися в основних трьох напрямках: нормативно-правовому, науковому та інформаційному (Barsukov, 2010: 9).

В. Головка адміністративно-правове забезпечення прав учасників дорожнього руху розглядає як регламентовану нормами законодавства діяльність органів державної влади, зміст якої становить створення умов для реалізації, охорони та захисту прав громадян як учасників дорожнього руху за допомогою адміністративно-правових засобів. До таких засобів зараховано засоби переконання та примусу, засоби адміністративного судочинства й засоби безпосереднього, прямого й опосередкованого захисту суб'єктів господарювання (Holovko, 2011: 7–8).

Р. Ігонін адміністративно-правове забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції подає як регламентовану адміністративно-правовими нормами діяльність суб'єктів державно-владних повноважень, яка спрямована на створення необхідних умов для належного функціонування системи судів загальної юрисдикції та встановлена адміністративно-правовими нормами система гарантій належного функціонування такої системи судів (Ihonin, 2011: 39).

Є. Колесников визначає адміністративно-правове забезпечення як здійснюване державою за допомогою спеціального механізму впорядкування суспільних відносин їх юридичне закріплення, охорону, реалізацію та розвиток. Із цього він робить висновок, що адміністративно-правове забезпечення захисту прав споживачів є впливом держави на суспільні відносини з метою впорядкування, захисту й охорони відносин між органами влади, споживачами та суб'єктами господарювання, що здійснюється за допомогою норм права й через спеціальний механізм (Kolesnykov, 2011: 434).

Дещо схоже визначення адміністративно-правового забезпечення, але щодо права інтелектуальної власності дає Г. Римарчук. Вона вважає, що адміністративно-правове забезпечення права інтелектуальної власності – це здійснення державою за допомогою правових норм, приписів і сукупності засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорона, реалізація та розвиток (Rymarchuk, 2013: 8).

В. Марчук адміністративно-правове забезпечення встановленого порядку управління розуміє як створення й підтримку умов для виконання вимог установленого порядку управління за допомогою адміністративно-правових засобів у правовій сфері. Структуру механізму адміністративно-правового забезпечення він відображає так: 1) норма права (адміністративно-правова норма); 2) правові відносини (адміністративно-правові відносини); 3) принципи дії механізму забезпечення порядку управління; 4) стадії порядку управління та їх забезпечення; 5) гарантії здійснення порядку управління; 6) акти застосування норм права (Marchuk, 2011: 9).

За А. Філіповим, механізм адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері забезпечення безпеки цивільної авіації в Україні включає норми права, правовідносини, процес реалізації зазначених правових норм через визначені в цих нормах форми й методи адміністративно-правового забезпечення безпеки цивільної авіації. Дослідник називає адміністративно-правове забезпечення складником державного управління, його правовою формою. Також він виокремлює форми та методи адміністративно-правового забезпечення. До форм науковець зараховує видання нормативно-правових актів; укладання адміністративно-правових договорів; здійснення юридично значущих дій (державна реєстрація, сертифікація, ліцензування, надання дозволів); видання інших офіційних документів; контроль і нагляд; службове розслідування. Методи адміністративно-правового забезпечення можуть бути правовими та неправовими (управлінськими, організаційними) (Filipov, 2010: 8).

Г. Циверенко адміністративно-правове забезпечення здійснення народного волевиявлення розглядає як комплекс використання наявної сукупності форм і методів, спрямованих на регулювання відносин у сфері народного волевиявлення, реалізація яких регулюється за допомогою адміністративного права (Tsyverenko, 2011: 4).

Досить ґрунтовно до визначення адміністративно-правового забезпечення підійшов І. Хитра. На його думку, адміністративно-правове забезпечення діяльності банків – це здійснення органами влади правових, організаційно-технічних та інших комплексних заходів, спрямованих на регулювання відносин при встановленні структури, функцій банківської системи й банківської діяльності, регламентації здійснення основних банківських операцій, взаємовідносин з клієнтами та партнерами за допомогою юридичних норм. Адміністративно-правовим механізмом забезпечення банківської діяльності, як указує науковець, є сукупність правових форм, методів та інструментів, які держава використовує в процесі регулювання банківської діяльності, за допомогою яких здійснюється вплив на суб'єктів грошово-кредитного ринку з метою забезпечення стабільного їх функціонування. Під формами адміністративно-правового забезпечення розуміється зовнішній нормативно обумовлений вплив суб'єкта на відповідний об'єкт з метою підтримання стабільного функціонування банківської системи (Khytra, 2011: 6–7).

О. Гумін, Э. Пряхін адміністративно-правове забезпечення розглядають як один із видів правового забезпечення. Автори вважають, що структура адміністративно-правового забезпечення складатиметься з п'яти елементів: 1) об'єкт адміністративно-правового забезпечення; 2) суб'єкт адміністративно-правового забезпечення; 3) норми права (норми адміністративного права); 4) адміністративно-правові відносини та їх зміст; 5) гарантії, заходи, засоби, форми й методи адміністративно-правового забезпечення (Humin, at all, 2014: 49).

Отже, електронне урядування передбачає цифрову трансформацію тих вимог, що закріплені нормативно-правовими актами, які є основою адміністративно-правового законодавства. Перш ніж здійснювати таку діяльність, необхідно створити належний зміст, який може мати різні форми. Перехід до електронної форми та паралельне створення й/або вдосконалення змісту ускладнюють процеси впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління.

Одним із перших у вітчизняній юридичній науці В. Марченко (Marchenko, 2016) зробив комплексне дослідження адміністративно-правових основ е-урядування в органах виконавчої влади. Дослідник обґрунтовує значну роль і нагальну потребу розвитку електронного урядування в органах виконавчої влади України, а також ефективного адміністративно-правового регулювання даного процесу, яке полягає не тільки в забезпеченні якісної взаємодії між центральними та місцевими органами виконавчої влади, громадянами та юридичними особами, а й у раціональному використанні бюджетних коштів, забезпеченні захисту прав громадян на доступ до інформації про діяльність органів влади, подоланні інформаційної нерівності, оптимізації витрат часу на надання/отримання адміністративних послуг. Особливу увагу приділяє вивченню особливостей функціонування Єдиного вебпорталу органів виконавчої влади України, проблем і перспектив упровадження е-урядування в місцевих органах виконавчої влади, особливостей функціонування Єдиного державного порталу адміністративних послуг, проблем інформаційної безпеки в електронний документообіг, процедур забезпечення передавання й довгострокового зберігання електронних ресурсів.

Крім того, В. Марченко запропонував шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює електронне урядування в органах виконавчої влади, а саме: 1) ґрунтовне оновлення, унесення змін і доповнень чи скасування застарілих нормативно-правових актів чи окремих їх положень відповідно до норм і стандартів передусім Європейського Союзу; 2) узгодження, усунення колізій і суперечностей у низці нормативно-правових актів, які регулюють різні аспекти електронного урядування з метою подальшої їх систематизації та кодифікації; 3) прийняття Національної стратегії розвитку електронного урядування в Україні з конкретизацією її основних пріоритетів, цілей і завдань, конкретних термінів їх виконання,

відповідальних суб'єктів за їх реалізацію, показників ефективності реалізації стратегії тощо; 4) ухилення від практики прийняття нормативно-правових актів з електронного урядування декларативного характеру за відсутності чіткого бачення цілей реформування та реальних механізмів і засобів їх досягнення; 5) унесення до кожного законодавчого акту окремого розділу щодо показників результативності впровадження електронного урядування й відповідальності за невиконання проголошених заходів чи недотримання встановлених строків їх реалізації, передбачених у відповідних законодавчих документах; 6) уніфікація єдиних правил, стандартів і форматів у сфері електронного урядування України відповідно до норм і стандартів Європейського Союзу; 7) закріплення переліку адміністративних послуг і конкретних строків їх переведення в електронну форму, орієнтуючись при цьому на аналогічний перелік послуг у Європейському Союзі, у Законі України «Про адміністративні послуги»; 8) розроблення та прийняття на рівні Закону України концепції «Державної цільової програми розвитку електронного урядування» тощо.

М. Ільницький акцентує, що дослідження адміністративно-правового забезпечення доступу до адміністративних послуг у рамках електронного урядування в Україні має вагомим практичне значення для подальшої євроінтеграції України, реформування законодавства України у сфері публічного управління, ефективного функціонування органів публічної влади, а також удосконалення практики діяльності вповноважених суб'єктів. Унаслідок цього дослідження проблематики адміністративно-правового забезпечення доступу до адміністративних послуг у рамках електронного урядування в Україні є важливим для розвитку науки адміністративного права та науки інформаційного права (Ільницький, 2017).

Уважаємо, що адміністративно-правове забезпечення – чіткий алгоритм упорядкування суспільних відносин уповноваженими на те державою органами, їх юридичне закріплення за допомогою правових норм.

Отже, електронне урядування є не простим технологічним рішенням, а інноваційною концепцією управління державою як важелем масштабного перетворення суспільства.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що наша країна взяла курс на розбудову інформаційного суспільства, працює на перспективу, яке буде визнано громадянами та країнами-партнерами в повному обсязі. Залучення фахівців у галузі електронного урядування з метою забезпечення потреб органів державної влади, державних установ, підприємств та організацій допоможе вдосконалити систему адміністративно-правового забезпечення електронного урядування й вийти на новий щабель розвитку.

Список використаних джерел:

1. Архіпова Є.О. Електронне урядування як форма організації державного управління. *Державне управління : удосконалення та розвиток* : електрон. фах. вид. 2015. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=855>.
2. Барсуков К.В. Адміністративно-правове забезпечення проходження служби працівниками органів внутрішніх справ у складі міжнародних миротворчих підрозділів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2010. 20 с.
3. Берназюк О.О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*, 2019. Вип. 55. Том 2. С. 32–35.
4. Головка В.А. Адміністративно-правове забезпечення захисту соціальних та економічних прав учасників дорожнього руху в Україні : проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2011. 20 с.
5. Гумін О.М., Пряхін Є.В. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структура. *Наше право*, 2014. № 4. С. 46–50.
6. Ігонін Р.В. Поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції. *Адвокат*, 2011. № 1 (124). С. 36–40.
7. Ільницький М.П. Адміністративно-правове регулювання електронного урядування у сфері публічного управління в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т» М-ва освіти і науки України. Ужгород, 2017. 15 с.
8. Клімушин П.С., Серенок А.О. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : монографія / Нац. акад. держ. управління при Президенті України, Харк. регіон. ін-т держ. управління. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. 312 с.
9. Колесников Є.Є. Поняття та особливості адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів. *Форум права*, 2011. № 2. С. 432–438.
10. Коліушко І.Б., Демкова М.С. Електронне урядування – шлях до ефективності та прозорості державного управління. *Інформаційне суспільство. Шлях України*. Київ : Бібліотека інформ. суспільства, 2004. С. 138–143.
11. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О.А. Баранов, М.С. Демкова, С.В. Дзюба, А.В. Єфанов та ін. ; за ред. А.І. Семенченка. Київ, 2009. 16 с.
12. Костюченко О.Є. Визначення поняття «правове забезпечення». *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України*, 2015. № 1 (68). С. 11–16.
13. Лазур Я.В. Забезпечення прав і свобод громадян в сфері публічного управління : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Ін-т законодавства ВР України. Київ, 2011. 40 с.
14. Марченко В.В. Адміністративно-правові засади електронного урядування в органах виконавчої влади : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. 44 с.
15. Марчук В.І. Адміністративно-правове забезпечення встановленого порядку управління в Україні органами внутрішніх справ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2011. 16 с.
16. Неділько А.І. Концепція електронного урядування як елемент вдосконалення системи публічного управління. *Державне управління*, 2017. № 2 (58). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2017/17.pdf.
17. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика : навчальний посібник. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2008. 663 с.

18. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р.
19. Римарчук Г.С. Адміністративно-правове забезпечення права інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2013. 18 с.
20. Розвиток електронного урядування та електронної демократії в Україні. URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/3451-розвиток-електронного-урядування-та-електронної-демократії-в-україні>.
21. Рошук М. Розвиток електронного урядування в Україні: правовий аспект забезпечення безпеки інформації. *Український науковий журнал інформаційної безпеки*. 2018. Вип. 1. С. 17–22. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/325943211.pdf>.
22. Сірко В.С. Поняття адміністративно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. *Правова про-світа*. 2018. № 8. С. 117–121.
23. Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 2 (55). Ч. 1. С. 135–143.
24. Філіппов А.В. Адміністративно-правове забезпечення безпеки цивільної авіації в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2010. 19 с.
25. Хитра І.Я. Адміністративно-правове забезпечення діяльності банків в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2011. 17 с.
26. Царенко І.О., Красножон Н.С. Електронне урядування як інструмент посилення конкурентоспроможності країни. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8123>.
27. Циверенко Г.П. Адміністративно-правове забезпечення народного волевиявлення в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2011. 21 с.

References:

1. Arkhipova Ye.O. (2015). Elektronne uriaduvannya yak forma orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia [E-government as a form of public administration]. *Derzhavne upravlinnia : udoskonalennia ta rozvytok : elektron. fakh. vyd.* № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=855> [in Ukrainian].
2. Barsukov K.V. (2010). Administratyvno-pravove zabezpechennia prokhodzhennia sluzhby pratsivnykamy orhaniv vnutrishnikh sprav u skladi mizhnarodnykh myrotvorchukh pidrozdiliv [Administrative and legal support for the service of law enforcement officers as part of international peacekeeping units]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 20 p. [in Ukrainian].
3. Bernaziuk O.O. (2019). Elektronne uriaduvannya yak osoblyva forma publicnoho upravlinnia: poniattia ta problemy zaprovadzhennia [E-government as a special form of public administration: concepts and problems of implementation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Vyp. 55. Tom 2. pp. 32–35 [in Ukrainian].
4. Holovko V.A. (2011). Administratyvno-pravove zabezpechennia zakhystu sotsialnykh ta ekonomichnykh prav uchasnykiv dorozhnoho rukhu v Ukraini: problemy teorii ta praktyky [Administrative and legal support of protection of social and economic rights of road users in Ukraine: problems of theory and practice]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 20 p. [in Ukrainian].
5. Humin O.M., Priakhin Ye.V. (2014). Administratyvno-pravove zabezpechennia: poniattia ta struktura [Administrative and legal support: concept and structure]. *Nashe pravo*. № 4. pp. 46–50 [in Ukrainian].
6. Ihonin R.V. (2011). Poniattia administratyvno-pravovoho zabezpechennia funktsionuvannia systemy sudiv zahalnoi yurysdyksii [The concept of administrative and legal support for the functioning of the system of courts of general jurisdiction]. *Advokat*. 2011. № 1 (124). pp. 36–40 [in Ukrainian].
7. Ilytskyi M.P. (2017). Administratyvno-pravove rehulivannia elektronnoho uriaduvannia u sferi publicnoho upravlinnia v Ukraini [Administrative and legal regulation of e-government in the field of public administration in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Derzh. VNZ "Uzhhorod. nats. un-t" M-va osvity i nauky Ukrainy. Uzhhorod. 15 p. [in Ukrainian].
8. Klimushyn P.S., Serenok A.O. (2010). Elektronne uriaduvannia v informatsiinomu suspilstvi [E-government in the information society]: monohrafiia. Nats. akad. derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, Khark. rehion. in-t derzh. upravlinnia. Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU "Mahistr". 312 p. [in Ukrainian].
9. Kolesnykov Ye.Ie. (2011). Poniattia ta osoblyvosti administratyvno-pravovoho zabezpechennia zakhystu prav spozhyvachiv [The concept and features of administrative and legal support for consumer protection]. *Forum prava*. № 2. pp. 432–438 [in Ukrainian].
10. Koliushko I.B., Demkova M.S. (2004). Elektronne uriaduvannia – shliakh do efektyvnosti ta prozorosti derzhavnoho upravlinnia. Informatsiine suspilstvo. Shliakh Ukrainy [E-government is the way to efficiency and transparency of public administration]. Kyiv: Biblioteka inform. suspilstva. pp. 138–143 [in Ukrainian].
11. Baranov O.A. at all (2009). Kontseptsiiia rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini [The concept of e-government development in Ukraine]. Kyiv. 16 p. [in Ukrainian].
12. Kostiuchenko O.Ie. (2015). Vyznachennia poniattia «pravove zabezpechennia» [Definition of “legal support”]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*. № 1 (68). pp. 11–16 [in Ukrainian].
13. Lazur Ya.V. (2011). Zabezpechennia prav i svobod hromadian v sferi publicnoho upravlinnia [Ensuring the rights and freedoms of citizens in the field of public administration]: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07; In-t zakonodavstva VR Ukrainy. Kyiv. 40 p. [in Ukrainian].
14. Marchenko V.V. (2016). Administratyvno-pravovi zasady elektronnoho uriaduvannia v orhanakh vykonavchoi vlady [Administrative and legal principles of e-government in executive bodies]: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07. Khark. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv. 44 p. [in Ukrainian].

15. Marchuk V.I. (2011). Administratyvno-pravove zabezpechennia vstanovlenoho poriadku upravlinnia v Ukraini orhanamy vnutrishnikh sprav [Administrative and legal support of the established order of management in Ukraine of law-enforcement bodies]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Lviv. 16 p. [in Ukrainian].
16. Nedilko A.I. (2017). Kontseptsiiia elektronnoho uriaduvannia yak element vdoskonalennia systemy publicznego upravlinnia [The concept of e-government as an element of improving the system of public administration]. *Derzhavne upravlinnia*. № 2 (58). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2017/17.pdf [in Ukrainian].
17. Pocheptsov H.H., Chukut S.A. (2008). Informatsiina polityka [Information policy]: navch. posib. 2-he vyd., ster. Kyiv: Znannia. 663 p. [in Ukrainian].
18. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini [On approval of the Concept of e-government development in Ukraine]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.09.2017 r. № 649-r [in Ukrainian].
19. Rymarchuk H.S. (2013). Administratyvno-pravove zabezpechennia prava intelektualnoi vlasnosti [Administrative and legal support of intellectual property rights]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. Nauk : 12.00.07. Lviv. 18 p. [in Ukrainian].
20. Rozvytok elektronnoho uriaduvannia ta elektronnoi demokracji v Ukraini [Development of e-government and e-democracy in Ukraine] URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/3451-rozvytok-elektronnoho-uriaduvannia-ta-elektronnoi-demokracji-v-ukraini> [in Ukrainian].
21. Roshchuk M. (2018). Rozvytok elektronnoho uriaduvannia v Ukraini: pravovyi aspekt zabezpechennia bezpeky informatsii [Development of e-government in Ukraine: legal aspect of information security]. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal informatsiinoi bezpeky*. Vyp. 1. pp. 17–22. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/325943211.pdf> [in Ukrainian].
22. Sirko V.S. (2018). Poniattia administratyvno-pravovoho zabezpechennia volonterskoj diialnosti v Ukraini [The concept of administrative and legal support of volunteering in Ukraine]. *Pravova prosvita*. № 8. S.117–121 [in Ukrainian].
23. Solomko Yu. (2018). Elektronne uriaduvannia: poniattia, sutnist, pryntsyipy ta napriamy rozvytku [E-government: the concept, essence, principles and directions of development]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. Vyp. 2 (55). Ch. 1. pp. 135–143 [in Ukrainian].
24. Filippov A.V. (2010). Administratyvno-pravove zabezpechennia bezpeky tsyvilnoi aviatsii v Ukraini [Administrative and legal security of civil aviation in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Irpin. 19 p. [in Ukrainian].
25. Khytra I.Ia. (2011). Administratyvno-pravove zabezpechennia diialnosti bankiv v Ukraini [Administrative and legal support of banks in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 17 p. [in Ukrainian].
26. Tsarenko I.O., Krasnozhon N.S. (2020). Elektronne uriaduvannia yak instrument posylennia konkurentospromozhnosti krainy [E-government as a tool to strengthen the country's competitiveness]. *Efektivna ekonomika*. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8123> [in Ukrainian].
27. Tsyverenko H.P. (2011). Administratyvno-pravove zabezpechennia narodnoho volevyavlennia v Ukraini [Administrative and legal support of the people's will in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Zaporizhzhia. 21 p. [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.21>

DOŚWIADCZENIE ZABEZPIECZENIA ADMINISTRACYJNO-PRAWNEGO W ORGANIZACJI I DZIAŁALNOŚCI PROKURATUR REGIONALNYCH W CHRL

Roman Mazuryk

kandydat nauk prawnych,

kandydat na stopień naukowy doktora nauk prawnych

Uniwersytet Sprawy Celnej i Finansów (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9197-4844

Mazuryk@gmail.com

Adnotacja. Publikacja naukowa analizuje doświadczenia administracyjno-prawne organizacji i działalności prokuratur regionalnych w ChRL. Metodologia badań opiera się na organicznym połączeniu filozoficznych, ogólnych naukowych i specjalnie prawnych metod badawczych. Wśród tych ostatnich w większym stopniu stosuje się metody porównawczej nauki prawnej, dogmatyki prawnej i metody modelowania prawnego. Zbadano pozytywne doświadczenia organizacji działalności prokuratury w Chińskiej Republice Ludowej, która ma głębokie historyczne korzenie i stabilny system organizacji działań prokuratorskich, który rozwinął się przez długi okres, oparty na tradycjach narodowych i wysokim poziomie patriotyzmu.

Należy zauważyć, że dla Ukrainy ważne jest doświadczenie zabezpieczenia administracyjno-prawnego organizacji i działalności prokuratur regionalnych w obcych krajach, ponieważ pozytywne doświadczenie organizacji działań prokuratorów w innych państwach można pożyczyć w celu wprowadzenia do krajowej praktyki prawnej. W szczególności wskazane jest pożyczycie chińskiego doświadczenia organizacji i działalności prokuratur regionalnych, biorąc pod uwagę podział administracyjny i terytorialny Chin oraz krajowe tradycje i zwyczaje prawne, poziom świadomości prawnej i kultury prawnej obywateli. Dla ukraińskich organów administracji publicznej w kontekście reformy administracyjno-terytorialnej decentralizacji pozytywne jest doświadczenie w tworzeniu takiego rozgałęzionego systemu prokuratury,